

Izhaja vsak četrtek zvečer. Uredništvo: Upravištvu v Trstu, Via S. Francesco d'Assisi 20, I.; v Gorici via Carducci 7. I. in v Ljubljani na poštomestu. Ne vračajo: Tiskarna Edinost.

NOVICE

Naročnina za celo leto: 10 Lir: za pol leta: 5 L: posamezna številka 20 slot, za inozemstvo se računa poštnina. - Oglasi, naročnina i. t. d. naj se pošlje na: "Novice", Trieste, Via S. Francesco 20.

Odmev 50-letnice „Edinosti“

Preko naše ožje domovine je odjeknilo. Narod je dobil v roke jubilejno številko „Edinosti“. Cela knjiga — zgodovina petdesetletnega hudega boja in neustrašenosti. Iz vsake besede Ti diha neizmerna ljubezen do rodne grude, iz vsake vrste spoznavajš trud in žrtve naših najboljših.

V teh 20. straneh vidi vsak Slovenec in Hrvat v Julijski Krajini kako globoko je zabrazdala prva peščica dom in narod ljubečih edinjašev. Že v začetni programni besedi vidiš, da njihovega dela ni vodila nikaka slepa strast po politični moči, po političnem nadvladju, pač pa je za prva beseda klicala na okup ves slovenski narod ob sinji Adriji, da se zavzame svojih narodnih pravic in svojih narodnih dolžnosti.

In beseda je meso postala...

Iz narodno neprebuje mase so vstajali eden za drugim vojščaki, ki so se združevali v močno falango ter tako začeli tvoriti nepremagljivo armado pravice tirajočih zaničevanih Slovencev.

Kako prav je bil zasnovan program „Edinosti“, nam kaže njen polstoletni obstoj in njeno dosledno izvajanje glavnih misli: Neodvisnost, svobodoljubnost (ne svobodnjaštvo!), miroljubnost, narodnost in rodoljubje, to so biseri, na zastavi „Edinosti“.

Tem svojim idealom je ostala ona zvesta skozi vsa viharna leta, vedno neustrašeno boreč se za pravice našega naroda. Obstala je in ni ga nacjonalista, ki bi ji mogel odrekati njeno doslednost. Od malega in skromnega tednika se je list razvil v sedanjo obsežnost. Kljub težkim časom vrši dan za dnem službo točnega obveščevalca o vsih važnejših dogodkih, svetuje narodu v vsih težkih vprašanjih, ga podučuje in bodri, ter se stavlja na razpolago vsem težnjam in zahtevam naroda.

Slavnostna številka smo rekli je zgodovinska knjiga, ker v tem skritenem obsegu obravnava v priprostitih besedah ves razvoj naroda

na Goriškem, Tržaškem in Istri. Skozi te vrstice vidiš kako šibki smo še bili pred 50. leti in v kako mogočno, samozavestno celoto smo se razvili skozi dva rodova. Pri čitanju teh spominov človeku odleže in obup, ki se ga marsikdaj polasča odneha ter naredi prostora upanju in trdnemu prepričanju, da gremo boljši bodočnosti nasproti.

„Edinost“ in istoimensko politično društvo odklanjata vsako cepljenje narodnih energij na stranke in struje. Najjasnejša zahteva je bila vedno ta, da bodi zgrajena narodova sreča na strpnem sodelovanju vsih stanov in slojev, vpoštevajoč pri tem medsebojno stanovsko solidarnost.

Nikdar se ni vršla „Edinost“ v kulturno-bojne vrste in nikdar ni prekršila svoje, v prvi številki začetne poti:

„Z verskimi zadevami se ne bo pečal (list „Edinost“) i le to želi, da vsak ohrani mirno i čisto vest, pa bode njemu i vsem najbolj prav.“

Kaj ni to zlati nauk?

V pogledu socijalnih vprašanj je „Edinost“ stala tudi vedno ob strani našega malega človeka, kmeta in delavca. Ta dva stanova sta odločujoča pri vsem njenem hotenju in delu. „Edinost“ se ni nikoli spuščala v boje, ki bi razrujali naše javno življenje, ker naš narod je po vsem svojem žitju in bitju proletarski. Narod kmeta in delavca, narod trpinov, ta narod dobiva dnevno odziva v svojem glasilu — dnevniku „Edinost“. Toozirno zasluži to glasilo največjega spoštovanja vsakega zavednega in poštenega Slovana v Julijski Krajini.

„Edinost“ je bila povsod in vedno čuvarica našega naroda in tej čuvarici ob 50. letnici njenega obstoja hvaležno priznanje od strani hvaležnega naroda. To je bil občutek vsakega na dan njenega jubileja.

Novice iz vsega sveta

Leteci zdravniki in učitelji

Železnice v Avstraliji vozijo skoraj izključno le ob obali in vežejo le pomorska mesta. Zraven tega ima vsaka izmed šestih avstralskih držav drugačen tir, tako da morajo potniki na vsaki meji prestopovati. To nikakor ne more dvigniti prometa. Radi tega so se pa tembolj udomčila letala kot prometna sredstva. Ker ne vozi po notranjosti nobena železnica, so letala edina vozila, ki se jih poslužujejo zdravniki, učitelji, pastori in pismonoše. Zdravniki v Avstraliji zdravijo tudi brzojavno. Če kdo zbolí, jezdi recimo njegov sin pol dneva do prve brzojavne postaje, od tu brzojavi pojave in bolečine svojega očeta bližnjemu zdravniku, ki je pa zopet neznansko daleč, zdravnik odgovori, kaj in kako, in ker je na vsaki brzojavni postaji tudi lekarna, zmeša poštar zdravilo, ki ga vze s seboj in oče navadno potem ozdravi ali pa umre. Odkar so se vpeljala letala, je močnejša in deželni tudi redni šolski pouk. Učitelj leta z letalom od šole do šole in poučuje deco. Prej so frčali učenci na koncu leta, če niso bili pridni, v Avstraliji pa frče učitelji. Isto tako je s službo božjo. Tako malo poznamo Avstralijo in vendar kak napredek zaznamuje promet in skoraj bi rekli, da vloga, ki jo igra pri nas bicikel kot važno poklicno vozilo, igra v Avstraliji letalo.

Naj bi posnemale tudi druge države

Po poročilih washingtonskega zakladnega urada se je vrnilo pred minulimi prazniki 152 milijonov dolarjev približno poldrugemu milijonu davkoplačevalcev, ki so jih bili na

davkih preveč plačali. Ko so se meseca decembra pregledovali računi, so dobili uradniki, da so nekateri pomotoma previsoko obdavčeni. Urad je tem vrnil denar, ne da bi bil v to prisiljen na podlagi kake utemeljene pritožbe. Poldrug milijon davkoplačevalcev je torej dobilo lep božični dar, ki ga niso pričakovali, misleč, da se ne dobi nikdar več nazaj, kar se je enkrat plačalo davkarji. Gotovo se gode tudi drugod taki slučaji, da je plačal ta ali oni preveč davka, a nazaj ga (navadno) ne dobi.

Kakor bi bila v romanu in ne v Romuniji

Nedaleč od romunskega mesta Sinaia stoji sredi gostih gozdov stara graščina Toltea. Zadnji lastnik te graščine, potomec stare bojarke družine, Henry Tolteanu, se je ponesrečil l. 1912. na lovu. Njegov sinček, rojen po njegovi smrti, je tudi kmalu umrl. Nesrečna žena in mati je nato popolnoma izginila. Dediči, oddaljeni sorodniki, so prodali nedavno graščino Toltea, ki je v vojni precej trpela in deloma tudi pogorela, nekemu podjetniku iz Bukarešte. Ta se je takoj lotil poprave in ko so delavci podirali staro zidovje, so dobili v zidu prostor, v katerem je sedela mlada gospa v bojarški narodni noši, vsa posuta z biseri. Bila je mrtva. Orožništvo je bilo o tej najdbi takoj obveščeno. Že so hoteli mrtvo ženo fotografirati, ko se je je delavec nehote dotaknil in vsa postava se je namah izpremenila v kup pepela. Vzidana oseba je bila lepa vdova zadnjega grajščaka, ki ni mogla prenesti izgube moža in sinčka, zato je dogovorno s svojim zvestim, skoraj 90-letnim služabnikom izpila strup in se dala od njega vzditi

v zidovje. Suh zrak in druge okolščine so zamogle ohraniti njeno telo toliko časa. Čeprav je bilo vse to napisano na pergamentu, ki ga je vdova držala v rokah, ne verjamejo okoliščinski kmetje in so prepričani, da je bila to prababica tolteatskega rodu, bojarka Marga, ki je prišla braniti rodbinsko posest zoper nepoklicane tuje in vsiljivce.

Koliko las ima človek brez pleše

Angleški zdravnik dr. Weller je izračunal, koliko las ima človek na glavi, in dognal, da ima rdečelasec povprečno 90.000, črnolasec 103.000 in plavalasec 140.000 las. Dr. Weller, kakor pišejo listi, je tudi izjavil, da je najtanjši človeški las približno osemkrat debelejši od svile in šestdesetkrat debelejši

od pajčine. Iz gornjih podatkov se vidi, da so rdeči lasje najmočnejši.

Živo darilo

Nelly Brown, navdušena strelka in lovka, lepa, mlada, bogata posestnica v Uvah (Sev. Amerika) je sklenila, da se poroči z onim moškim, ki se izkaže kot najboljši strellec. V ta namen je priredilo lovsko društvo strelsko tekmo z glavnim dobitkom: g.čno Nelly Brownovo. Tekma je trajala tri dni. Tretji dan se je razglasil uspeh, in sicer je zadel glavni dobiček izmed petindvajsetih tekmovalcev zdravnik, Nemec, 28-letni dr. Max Schmitt, ki še ni dolgo časa v Ameriki. V njenem krasnem dvorcu se je te dneve obhajala njena zaroka z najboljšim strelcem.

TEDENSKI PREGLED

NEMŠKA AVSTRIJA: Kot smo že poročali v zadnji številki je bila danes teden sestavljena nova vlada. Kancelerske posle vodi zopet Dr. Ramek (Kršč. soc. stranka), ki je obenem prevzel tudi posle zunanjega ministrstva. Njemu bo pomagal vršiti posle v zun. ministrstvu Franc Peter. Imeli bodo na ta-le način neoficijalenega ministra za javna dela. Dr. Ahrer, prejšnji finančni minister je prepuštil to mesto Dr. Kollmann-u, sam pa je zasedel ministrstvo za poljedelstvo. Kakor je bilo torej predvideno, je ostala vlada skoraj ista in so se izvršile le majhne osebne spremembe.

Zanimivo pa je, da so se pridobitni krogi naenkrat oglašili. Pa saj ni čudno. Vlada, ki bo sedaj vodila krmilo v republiki, mora predvsem reševati težke in zamotane probleme popolnega gospodarskega ozdravljenja nem. avstr. republike. To vprašanje trka z vso resnostjo na vrata raznih kabinetov ministrskih. In sedaj se kar naenkrat vzdignejo pridobitni krogi, očitaajo, posameznim strankam, da se preveč vlečejo osebno-politična vprašanja na tako važno polje kakor je ravno gospodarska obnova. Vsi sloji občutijo nekako utrujenost strankarsko, posebej pa gospodarski krogi.

Videti je tudi, da so v krščansko-socialni stranki nasprotne si struje, katere zasledujejo partikularistične cilje. Tudi v socialno-demokratski stranki ni nič boljše. Nemško-nacionalci pa v svojem tabornu rešujejo svoja principijelna nasprotstva. Pri takih razmerah je torej povsem razumljiva odprta mržnja pridobitnikov napram strankam.

To je zopet en pojav, ki gre iz države v državo in ki napoveduje za prihodnost preokret strankarski politiki povsod. Saj stranke dandanes stremijo predvsem po svoji politični moči zato, da bi lahko izvajale svoje v abstraktnosti zamišljene ideale. Ljudstvo pa živi vsaki dan praktično življenje in se oddaljuje tribunom.

NEMČIJA: Tukaj je bila vladna kriza l. letna že čez mesec in pol dni. Po raznih poskusih s strani drž. predsednika Hindenburga, da bi dosegel vladno široko koalicijsko, ki je pa postala vled odporosti strank nemo-goča, je bila navsezadnje poverjena sestava vlade Dr. Luthru, sedanjemu kancelarju. On je sondiral teren pri strankah centruma in že je izgledalo, da se bodo složili, ko se naenkrat postavi bavarska ljudstva stranka proti imenovanju Dr. Kocha za ministra notranjih del. Tega človeka je kandidirala namreč dem. stranka, utemeljujoč svoj sklep in zahtevo: Mi hočemo tega našega človeka na tem važnem mestu, ker hočemo biti gotovi, da se bo izvajala ustava v vsej celoti.

Sestavljena je bila vendarle vlada, kateri predseduje Dr. Luther in ta vlada je sicer manjšinska, a jo bodo stranke tolerirale. Notranji minister je Dr. Külz.

Groß Westarp, vodja nemških nacionalistov je na nekem zboru javno in glasno povedal, da se njegova stranka bo zavzela za vso svojo politično močjo zato, da bo ustava spremenjena. Predvsem je opozoril na veliko potrebo podelitve večje svobode in moči državnemu predsedniku, da ne bo več lutka v rokah strank.

ITALIJA: Italijanska zbornica zopet zboruje. Sklicana je bila predvsem zato, da se oddolži spominu na pokojno prvo kraljico Margerito. Povrnili so se v zbornico tudi poplarski in demo-socialski poslanci. Dogodil se je težek incident. Poplarski in demo-socialistični poslanci so bili nabiti in nabunkani.

Ministrski predsednik Mussolini je v zbornici glasno zahteval, da morajo nazaj se vračajoči Aventinci javno preklcati svoje trditve o „moralni krivdi“ vlade pri Matteottijevem umoru in pa priznati dovršeno stanje fašistovske revolucije. Bomo videli, kaj priinesejo prihodnji dnevi.

Senat bo tudi zasedal od 23. t. m. dalje.

Zbornici je sedaj predložen načrt-zakon o reorganizaciji italijanske armade in pa več predlogov za spremembo odlokov-zakonov v zakone.

Zanimiv je tudi odlok, ki je izšel in ki daje vladi možnost, da prekiče državljanstvo

onim, ki so ga dobili potom opcije, če se izkaže, da delujejo v proti državnem in anacionalnem smislu.

Velikansko pažajo posveča vsa italijanska javnost pogajanjem finančnega ministra Volpija z angleško delegacijo v Londonu. Pogajanja se tičejo ureditve vojnih in povojnih dolgov Italije napram Angliji. Dosledanja poročila o poteku so zelo optimistična in predvideva se skorajšnji srečen zaključek.

Drugače pa vse po-staremu.

Oj ti Grki! Čeravno so jih dobili po grbi prav pošteno, še ne dajo miru. Diktator Pangalos nastopa zelo izzivajoče napram Jugoslaviji. Kaže se odkriteja sovražnika. Grki postopajo strašno s Srbi v grški Makedoniji, deportirajo jih na otoke, zapirajo jih po ječah, branijo jim izseljevanje v Jugoslavijo, itd. Ta račun bo moral biti plačan.

Na drugi strani pa zopet prihajajo poročila, da se Grčija oborožuje. V Pireju pripravljajo stare ameriške ladje, Pirej sam pa preureja v moderno pomorsko bazo. Pangalos je tudi poklical v državo mnogo število francoskih vojaških instruktorjev, da mu uredijo kopno vojsko. Pangalos hoče en dan zopet zarobljati s sabljo, ni pa povsem gotovo, da jih ne bo zopet dobil, kakor jih zasluži megaloman.

Iz slovenskega sveta

Bolgarski uzorčni sejem v Gornji Orehovici

Po vzgledu drugih držav bo priredila tudi Bolgarska vzorčni sejem v Gornji Orehovici, kjer bodo razstavljeni bolgarski izvozni produkti. Prireditvi bosta dve: koncem marca in koncem septembra; vsaka bo trajala 11 dni.

Ljapčev popolni naslednik Cankova

Nova vlada se je predstavila parlamentu z izjavo, ki odobrava politiko odstopivšega Cankovega ministrstva in obeta, da bo vladala v istem duhu naprej. (Uboga Bolgarska). Ljapčev upa, da bo dobil večje inozemsko posojilo, ki naj obnovi propadlo bolgarsko gospodarstvo.

Sovjeti in moda

Sovjetska vlada je dovolila prost uvoz modnih časopisov v vse pokrajine sovjetske republike.

Rusko-jugoslovenski odnošaji

Moskovska „Izvestija“ objavlja članek, ki izraža veselje nad napredovanjem, ki ga je pokazala v Jugoslaviji ideja o priznanju sovjetov in vzpostavitvi normalnih diplomatskih odnošajev z Rusijo.

Protest Jugoslovenske vlade v Atenah.

Ze v dveh predhodnih številkah smo poročali o velikanskih ljudskih protestnih zborovanjih radi krutega zatiranja Jugoslovenov pod grškim jarmom. Z ozirom na ta preganjanja od strani grških oblasti je jugoslovenski poslanik Panta Gavrilović vložil pri grški vladi odločen protest. Jugoslovenska vlada zahteva od Grške popolni neovirani kulturni razvoj jugoslovenskega življa v Grški, slično kakor ga uživajo Grki v Jugoslaviji.

DNEVNE NOVICE

ZA KRAJEVNIMI IN KRSTNIMI IMENI PRIIMKI

S kr. odlokom od 29. marca 1923. so bili prekršeni vsi naši trgi in naše vasi, s poznejšim odlokom je bila celo prepovedana raba domačih imen poleg nove uradne označbe. Županom in njihovim organom je dovoljeno pri prijavi novorojenčkov odkloniti prijavljeno krstno ime, ako jim ta ne diši. Po razsodbi državnega pravnika v Trstu ima poslušni uradnik v službo, da stranka vstaja pri prvotno predlaganem imenu, samovoljno diktirati otroku ime. Razni uradi so že dosedaj transkribirali slovaška imena z italijanskim pravopisom. V uradnem listu (*Gazzetta ufficiale*) od dne 15. t. m. pa je izšel kr. odlok-zakon od 10. januarja 1926. št. 17., s katerim je prefektom dana možnost pretvoriti tudi priimke v pristno italijanske in sicer tudi proti volji prizadetih oseb.

Prvi člen tega odloka pravi namreč:

Družine Tridentinske pokrajine, ki nosijo priimek, ki je bil prvotno italijanski ali latinski in ki je bil preveden v kak drug jezik ali pretvorjen s tujim načinom pisanja ali kateremu je bila dodana tuja končnica, bodo dobile zopet prvotni priimek v prvotni obliki.

Enako se bodo pretvorili v italijansko obliko priimki, ki so izpeljani iz krajevnih imen, in sicer za kraje, katerih imena so bila prevedena v tuj jezik ali pretvorjena s tujim načinom pisanja. Isto velja tudi za plemiške naslove, prevedene ali pretvorjene v tujo obliko.

Zopetna vzpostavitev italijanske oblike se bo določila z odlokom prefektovim in se bo naznanila prizadetim, bo objavljena v Uradnem listu kraljevine in zabeležena v uradnih registrih.

Kdor bo po vzpostavitvi rabil priimek ali plemiški naslov v tuji obliki, bo kaznovan z globo od lir 500 do 5000.

Odlok velja sicer samo za Tridentinsko pokrajino. Člen tretji pa pravi:

S kr. odlokom se morejo odredbe členov 1 in 2 v celoti ali deloma raztegniti tudi na druge pokrajine Kraljevine.

To je prvo darilo v novem letu.

Zopet nov udarec za ubogega vojnega oškodovanca

VOJNA ODŠKODNINA.

1. Bančno posojilo na polog (depozit) beneških obveznic.

Vlada ne plačuje vojnim oškodovancem vojne odškodnine, določene v konkordatih, v gotovini, marveč le v vrednostnih papirjih takozvanih beneških obveznicah. Te beneške obveznice kupujejo zasebniki in banke od vojnih oškodovancev; ne plačujejo pa imenske vrednosti obveznic, ampak le njihovo tržno vrednost, ki je pa precej nizka ravno radi nizkih obrestih, ki jih donajajo obveznice imetelju. Te dni se giblje njihova cena okoli 66. — Zato so se ponudile banke, zlasti »Banca d'Italia«, da odpošorejo vojnemu oškodovancu s posojilom, vojni oškodovanec pa da banki polog beneške obveznice kot jamstvo nakazanega mu posojila. Banke so tako dale oškodovancem posojilo in sicer 60% od celotne imenske vrednosti položenih obveznic. Večina oškodovancev je napravila to operacijo, da bi ne bila prisiljena prodati po nizkem tečaju svoje obveznice ter da bi tako s posojilom lažje čakala bodisi zrebanja svojih obveznic bodisi njihovega boljšega tečaja. Tudi vse naše časopise brez razlike prepričanja je to vojnemu oškodovancem priporočalo. Ko so podpisovali na banki vojni oškodovanci tozadevno pismo, je bil tečaj nekoliko višji, nad 70, zadnje čase pa je neprestano padel tako, da je minule dneve dosegel

celo 65. Zato so pa dobili skoraj vsi vojni oškodovanci od bank poziv, da morajo vplačati še kakih 15% oziroma, da se jim radi nizkega tečaja obveznic ne more dati 60% posojila od celotne imenske vrednosti, marveč le 45%.

2. Čuden noveletni pozdrav.

V boljše razumevanje navedemo en praktičen slučaj:

Ivan Lutman iz Štandreža je položil lansko leto pri podružnici »Banca d'Italia« v Gorici dve beneški obveznici po 500 L, kar zneske skupaj imenskih L 1000. Tečaj beneških obveznic je bil takrat 78, torej so bile takrat beneške obveznice v resnici vredne 780 L. Banka mu je dala na njegov polog (depozit) beneških obveznic pri njej, posojila v znesku 60% od celotne imenske vrednosti t. j. od 1000 L mu je dala 600 L posojila oziroma mu je odprla kredit za tolikšno svoto.

Zadnje čase so pa začeli dobivati vojni oškodovanci in tako recimo tudi naš Lutman sledeče pozive od bank, ker je tečaj obveznic padel celo na 65%.

Navajam dobesedni prevod takega poziva, tako da bo lahko vsak vojni oškodovanec, ki italijanščine ne razume, in ki dobi tak poziv, vedel, pri čem je.

Italijanski original se glasi:

Signor Lutman Giovanni
San Andrea.

Le L. 1000 Capitale nominale di Obbligazioni delle Venezie da voi depositate il.... presso questa Banca a garanzia dell'anticipazione N.o.... calcolate al prezzo odierno di L. 65.00 non vi consentono che un credito di L. 450 mentre i vostro debito al 31 Dicembre 1925 ammonta a L. 600.

Vi invito, secondo quanto prescrive le dichiarazioni stampate sulla polizza che avete a vostre mani, a versare la somma di L. 150 a pareggio vostro dare.

Se entro tre giorni dal ricevimento della presente il richiedo versamento non sarà stato effettuato, vi avvertito che dovrò procedere alla vendita delle Obbligazioni.

Vi saluto distintamente.

Slovenski krevod takih-le se glasi:

Gospod Ivan Lutman Štandrež.

1000 lir imenske glavnice beneških obveznic položenih (deponiranih) pri naši banki dne.... 1924. v jamstvo posojila št.... računanih po današnji ceni L. 65.00 ne dovoljuje večjega kredita od L. 450, medtem ko znaša Vaš dolg 31. decembra 1925. L. 600.

Pozivljamo Vas na podlagi izjave, tikane na polici, ki je v Vaših rokah, da vplačate L. 150 v poravnavo svojega dolga.

Ako tekom treh dni po prejemu pričujočega poziva ne bo vplačan zahtevani znesek, Vas tem potom obveščamo, da prodamo Vaše obveznice.

Uljudno Vas pozdravlja

Na stotine vojnih oškodovancev je dobilo zadnje čase tak-le prijazen poziv in na stotine se jih je vznemirilo in zbegalo. Goljufije raznih stavbenih zadrug, nekaterih vojnoodškodninskih posredovalcev so zasejale v naše ljudstvo silno zbeganost in nezaupanje. Zato se jim je tudi pri čitanju teh pozivov vzbudil dvom in nezaupanje in prišli so kot po navadi za druge stvari tako tudi v tej zadevi vpraševati nasveta v tajništvo našega političnega društva v Trstu in Gorici.

3. Kaj stočejo vojni oškodovanci?

Ali nas ni morda banka osleparila in s posojilom hotela ujeti. Sedaj ko smo porabili 60 odstotno izposojeno svoto od konkordirane odškodnine, nam prihaja banka z zahtevo, naj še nazaj plačamo 15 odstotkov izposojene vsote. Ko smo obveznice dali banki, ni bilo o tem prav nikakega govora, zmenili smo se le, da bomo plačevali obresti. O kakem povračilu ni bilo govora. Pa tudi nima sedaj nobeden izmed nas denarja pri hiši. Onih 60 odstotkov od celotne konkordirane škode ni niti zdaleka zadostovalo za kritje starih dolgov, napravljanih na račun popravil in preskrbe premičnin. Dnevni tekoči stroški, dvomesečno plačevanje silnih davčnih bremen, slaba letina, težko vnovčevanje pridelkov je popolnoma

izsušilo naše denarne prihranke iz boljših let 1920. in 1921., tako da že lezemo v dolg. Zahteva banke, da doplačamo 500, 1000 in še več lir, pomeni za nas to-le kruto resnico:

1. da moramo prodati sedaj po tej silno nizki ceni beneške obveznice in prejeti od banke še samo kakih 4 do 5 odstotkov, ker smo že prejeli kot posojilo od banke 60% cele konkordirane vojne odškodnine. Na ta način prejmemo še kvečjemu kakih par sto lir in smo potem »kvit« s svojo vojno odškodnino.

2. ali pa moramo, da rešimo beneške obveznice, položene pri banki, skleniti posojilo po sedanji visoki obrestni meri ter na ta način dobljeni denar vplačati banki, da ustavi prodajo obveznic.

Na en in drugi način smo zopet silno težko prizadeti in naša škoda, ki se je krčila in krčila skozi vse komisije, konkordate, predjume i likvidacije je skopnela v čisto malo svotico, pravo miloščino, tako da smo osleparjeni za naše upanje, ker smo trdno verovali v pošteno postavbo za vojno odškodnino iz leta 1919.

Mirno odgovarja banka.

Nas ne briga tvoja zadeva z vojno odškodnino prav nič. Mi smo napravili navadno bančno operacijo s teboj in ti posodili na beneške obveznice kot bi ti posodili za kak drug vrednostni papir denar in sicer toliko kolikor so nam tvoje obveznice jamčile naš izposojeni denar. Tečaj obveznic je tačas padel in jamstvo, ki si ga ti položil s tvojimi obveznicami, je tudi padlo, zato nam doplačaj v toliko, v kolikor so padle obveznice ali pa ti jih prodamo tekom treh dni.

Morda imaš prav, da se takrat, ko si položil obveznice, nisi zmenil, da li bo potreba kasneje doplačevati. Toda to se je razumelo samo ob sebi, da mi posojamo denar le na gotovo in za dobiček, ne pa da bi tebe vojni oškodovanec podpirali. Zato smo ti pa tudi dali takrat v podpis sivo-modro polico, katere en prepis hraniš tudi ti. V izjavi na robu police, katero si podpisal in kot po navadi ne prečitaj, ker nisi razumel, je rečeno, da ima banka pravico terjati doplačilo ali pa prodati obveznice, ako se razlika med vrednostjo obveznic in pa zneskom posojila zmanjša za polovico. Ker se je ta razlika z zmanjšanjem vrednosti beneških obveznic zmanjšala več kot za polovico, tako da so obveznice skoraj samo toliko vredne kot je bilo izdano posojilo, ni zadostnega kritja in zato smo te pozvali da poskrbiš za kritje posojila ali pa ti prodamo obveznice.

Sedanji položaj in česa bi bilo treba.

Onim, katerim se je posrečilo dobiti denar od drugod, se drenjajo okoli blagajniških okenc pri bankah, da v roku 3 dni doplačajo zahtevani znesek.

Večina pa nima denarja in ga tudi ne more dobiti ter pusti, da banke prodajajo obveznice po tekočem nizkem kurzu. Tako izgubljajo 35% svoje že itak skržene vojne odškodnine. Obup preplavlja vedno bolj celo deželo in ni ga, ki bi si drznil dati javnega izraza temu protestu vojnih oškodovancev.

Bančni ravnatelji posameznih bank, na katere smo se obrnili vprašati jih za njihovo mnenje, so se izjavili: Edino država bi mogla padanju obveznic odpošoreti. Dvigniti bi morala tečaj obveznic in stabilizirati njihov tečaj. Z izboljšanjem pogojev pri izdajanju obveznic bi bile obveznice mnogo bolj iskane in vsled povpraševanja po njih bi se dvignila njihova vrednost.

Ravno te dni je izdal finačni minister razne odredbe, prinašajoče nekaj olajšav raznim oškodovancem. Sicer so pa te olajšave neznatne in po večini se bodo okoristili z njimi veliki vojnoodškodovanci s sto in stotisoči vojne odškodnine. Posebno finančni zavodi, ki so dajali predjume, bodo imeli od tega koristi, ker je podaljšani rok za vknjižbo njihovih terjatev. Tako sedaj veste, pod katerim vplivom so bile izdane te nove odredbe in kdo bi se moral zavzeti za malega vojnega oškodovanca, da mu njegova vojna odškodnina popolnoma ne usahne. Ali ste pa že slišali, da bi bogati pustil pobirati drobtinice izpod svoje bogate obložene mize?

ZMEŠNJAVA NAD ZMEŠNJAVO.

Za samo 255 različnih seznamov je morala pripraviti goriška davčna iztirjevalnica davčne plačilne naloge. 255 različnih seznamov, 255 različnih

kartel. Zato pa hodijo neprestano ubogi davkoplačevalci v tajništvo našega političnega društva povpraševati z raznimi plačilnimi nalogi v rokah, zakaj imajo plačati en znesek in zakaj drugi. Živ krst na deželi se že več ne spozna ven iz povodnji raznih papirjev, ki jih jim tedensko donajajo trabantje. In tako ljudje plačujejo in plačujejo naprej vsaka dva meseca ne da bi vedeli ali prav plačujejo, ali niso že morda dotičnega zneska plačali, koliko da imajo še plačati. Globoka skrivnost, samo ena zapoved je jasna: Plačaj!

Mnogo pišejo uradni listi, da to ne gre več dalje naprej, da ta raznoličnost raznih davčnih nalogov izgine vsak čas, toda še vedno je ni rešitve. Tema, pa tema. Letos kaže slabše kot lani. Je že začelo: sedaj par seznamov direktnih davkov, potem za par mesecev nekaj občinskih, potem zopet nekaj zastalnih davkov, potem še nekaj doklad itd. In ne vidiš temu konca. Od vseh strani se sliši ena sama želja: Prva dva meseca v letu naj se pove koliko imamo plačati davkov za celo leto in potem naj se nas pusti pri miru. Pa tudi za državo bi bilo bolje: mnogo manj godrnjanja bi bilo.

NOVA TVORNICA.

Lega.

V tesnem kotlu so nanizane ob nabrežjih hiše v Klavžah, toliko da se je na nasprotni strani hudournika Bače ujela postaja Podmelec. Le par minut je z vlakom nižje dol Sv. Lucija.

Ravno pred postajo je vgnezdjena nad tesno in globoko globeljo Bače prostorna Križničeva tvornica.

Slučaji usode.

Noben lastnik ni imel prave sreče z njo. Poskušali so z izdelovanjem pohištva, pa ni šlo, z ledom, pa je podjetje zmrznilo prej kot voda. Med vojno je vojaška uprava z bomo električno centralo in še bolj kilavo električno lučjo kvarilo oči ubogim Klavžarjem, Knežanom in Podmelčanom. Skoro vsa leta so ječali v njej ubogi ranjenci; razveseljeval je včasih ranjence in lačne begunce ta veseli Munihov gospod iz Sv. Lucije. Po vojni je šla tvornica skozi razne roke in ni nobeno čudo, da ni ostalo v njej kaj prida strojev.

Novo življenje.

V vsaki dolinici naših Gor že vre kako večje industrijsko podjetje. V Anhovem cement, po dolini Idrija žage in živo srebro, v Trebuši premog itd. Lepa stavba, mogočen slap lega tik ob postaji so zvalile skupino poznanih italijanskih kapitalistov, da so kupili celo zapuščeno Križničevo tvornico za bratsko ceno.

Veliki načrti.

Par mizarjev in zidarjev je za silo popravilo poslopje in za pomlad, ki se hitro bliža, obečuje podjetje novo življenje Križničevi fabriki. Par ducatov delavcev in delavk bo pripravljalo v njej sukno na poseben nov način. Porabili bodo za izdelovanje poleg običajnih surovin še neke vrste trave, bičje, ki raste predvsem v Dalmaciji in nekoliko tudi v naših krajih. Sistem drže za enkrat seveda tujen. S primesjo te rastline upajo dobiti podjetniki nele dobro ampak silno ceno sukno, tako da bo v ceni prav lahko konkuriralo z drugimi tvornicami. Ko bi se jim posrečilo enkrat zadobiti zadostnega tega svojemu blagu, bodo razširili obrat do največje mere, v toliko, da bi moglo v tvornici delati par sto delavcev.

Te prve delavce, katere nameravajo s početka nabrati med našimi ljudmi, bi enkrat izučene poslali v svoje tvornice-podružnice, katere bi ustanovili pozneje nekaj v gorenji Italiji ter po možnosti tudi v Dalmaciji.

Izraba vodne sile.

Tudi bobneči padec Bače mislijo bolj umno izkoristiti, tako da bi imela tvornica dovolj gonilne električne sile in bližnji kraji kneške kotline zadostno električno silo. Preko hriba namerava inž. Vigano, tehnični vodja celega podjetja ter kate-rega ime smo slišali c priklki predora velikega jeza pri Gleno v bergamaški pokrajini, kjer je vželo konec okoli 500 ljudi, napeljati električni tok na Trebušo, kjer je isto podjetje začelo s kopanjem rovov v svrhu iskanja rude.

Zdaj pa ni več tako...

Ako se posreči kapitalističnemu podjetju vsi ti načrti, katere jih je zamislilo, potem bodo korenito izpre-

menjene gospodarske, socialne in pravstvene prilike dotičnih krajev tam naokoli.

Predvsem se bo zvišala cena človeške delavne sile. To bodo najbolj občutili gruntarji, ko bodo poleteli iskali koscev, grabič in žanjic. Mnogo dražje bodo morali plačevati dnino svojim dninarjem, pa še težko jih bodo dobili. Po drugi strani bodo pa seveda lažje vnovčiti svoje pridelke. Dobili bomo celo vrsto naših ljudi popolnoma izročenih na milost in nemilost svojih gospodarjev, pojavil se bo v baški dolini pravi fabriški proletarijat z vso svojo bedo in socialnimi potrebami, pa tudi z vso svojo silo mase, ako jo bo znala v krepki organizaciji pravilno in pravočasno uporabiti.

To vse, pa se bo vršilo le tedaj ako se bodo načrti novega industrijskega podjetja Vigano Bombig i. dr. uresničili.

Drobne vesti z dežele

Smrtna kosa.

V Gorici je umrla v tri in sedemdesetem letu svoje starosti g. Frančiška Draščik roj. Suban, soproga uglednega pekovskega mojstra in posestnika Karla. Pogreb se je vršil v ponedeljek in se ga je udeležilo lepo število prijateljev in znancev. Razžaloščenemu soprogu kakor tudi družinam gg. dr. Puca in dr. Šaple naše najiskrenejše sožalje, pokojnici pa svetli večna luč.

NJIVICE.

Ker je radi slabega vremena izpadla nameravana nedeljska prireditev, se vrši ista prihodnjo nedeljo v istem prostoru in ob istem času, t. j. v nedeljo popoldne v dvorani g. Mariniča v Kojsem.

Zagorje n. Kr. — Oj ta «Mali list». Pod rubriko «Naša pošta» odgovarja zagorskemu dopisniku «Novic». Priporoča, da je neumno od nas, če smo dobri kristijani, da smo se vpregli v voz, ki ga vlečejo brezverci. Potem ve, da je mladina tistih (brezverskih) društev šla na samo Velikonoč žogo igrati od 8. ure zjutraj do 1. popoldne.

Mi Zagorci odgovarjamo takole: Dvomimo, da bi bili gospodje pri «Malem listu» dobri kristijani, na vsak način pa mnogo slabši, kakor naši «brezverski» voditelji. Prepričani smo, da noben politik ne more biti tliko slab, kakor tisti, ki izrablja vero in dobro katoliško ljudstvo v umazane politične svrhe. Na vozu, katerega vi vlečete, je z debelimi črkami zapisano vera, toda samo na vozu, v vas samih je ni, ker vi v svojih srcih odklanjate krščansko moralno in Kristov nauk. Pa še nekaj v vašo direktivo gospodje: Bolje takomenovani «brezverci» in poštenjak, kakor človek, kateremu je vera le sredstvo za doseg drugih ciljev. Vera naj bo nad politiko, ne politika nad vero. — Tako pravimo mi Zagorci in tako mislimo, zato smo enodušno prispevali za zvonove, ker to gre za našo cerkev, ne pa za kako politično stranko, ker bi v takem slučaju dobro premislili kam damo.

IZ ULICE — PREBENEG.

Od starosti je mirno v gospodu zaspal dne 19. t. m. občepoznani, spoštovani in zelo uvaževani kremeniti narodnjak Matija Križmančič p. d. goreč, 93 let star.

Pokojnik je bil najstarejši mož v dolinski občini. Zelo je bil v čislju radi svoje značajnosti. Goreč narodnjak, ki je svojim otrokom in vnučkom z besedo in vzgledi vlival čiste ga, narodnega duha. Slava njegovega spominu!

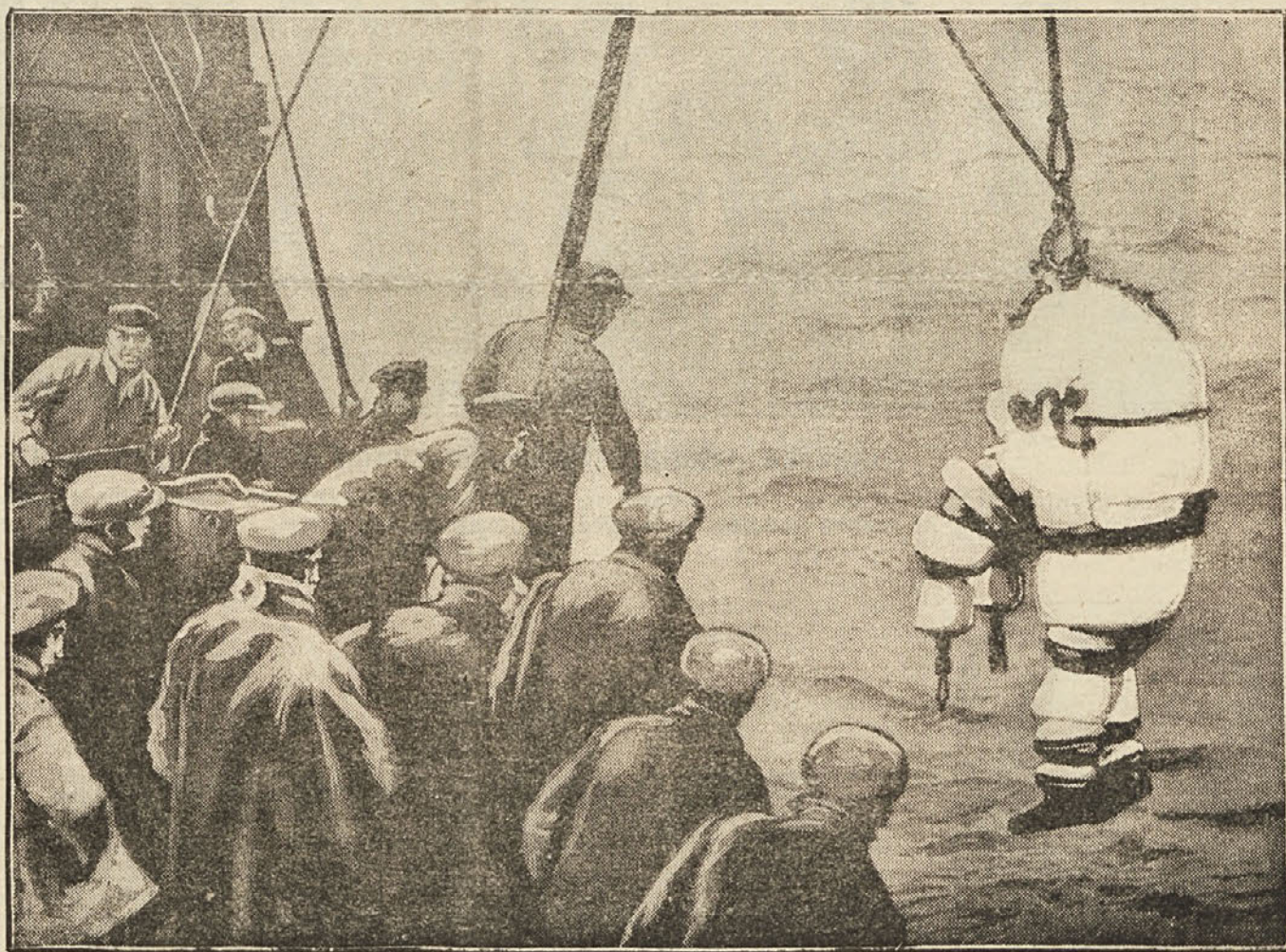

70-letnica rojstva pesnika Antona Aškerc

Danes prinašamo sliko našega velikega moža, pesnika Antona Aškerc. V zadnji številki smo že poročali, da je narod praznoval dne 9. januarja t. l. 70letnico njegovega rojstva.

Njegova pripovedna pesem je zajeta po večini iz zgodovine trpljenja kmetiškega ljudstva, zlasti iz dobe puntov slovenskih kmetov proti krutim nemškimi grajščakom. V teh baladah je bil Aškerc nedosežen ljudski pripovednik, sedeč po vaško lipo in kakor izkušen starič pripovedujoč o slavni čini slovenskega ljudstva v borbah s Turki, Madžari in Nemci. I n Aškerc je pel o žalostnih in veselih dogodkih po naših vaseh, na vaških svatbah, pogrebi, na vinskih trgatvah, na žetvi in setvi in drugih prilikah. Pel je o narodnih pravljicah, vražah in bajkah ter ustvaril balade, ki so vrhunec slovenske pripovedne poezije. Še mnogo drugega je ustvaril Aškerc.

Ob 70letnici njegovega rojstva ga je narod proslavil kot ustvarjajočega genija slovanske duše.

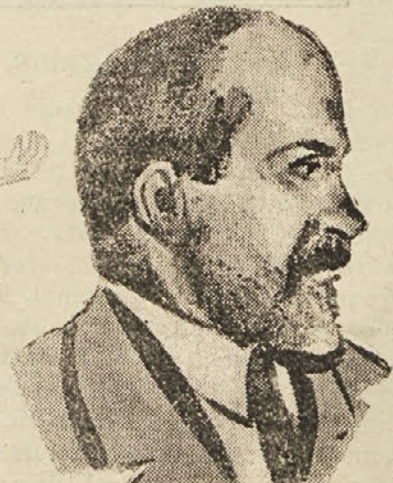
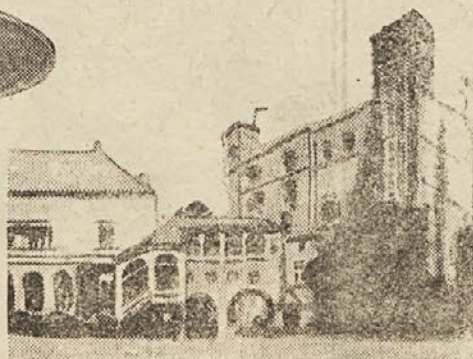

Pomorski potapljači.

Ta slika kaže podmorskega potapljača, ki ga spuščajo mornarji z ladje v globočino morja, da dvigne zaklade, ki so zlasti po svetovni vojni, ko so podmorniki uničevali ladje, zelo veliki. Oprema potapljačev je danes taka, da nosi na hrbtu pripravo, s katero lahko umetno diha. Na rokavi ima posebno pripravo za prijemanje stvari. Na glavi ima okoli oči močno vdolana očala, da lahko nemoteno opazuje okolico. Zato ima s seboj tudi močno električno luč, da si razsvetli večno temo v pomorskih globočinah. Na nogah ima svinčene čevlje, da se lažje potoplja. V najnovejšem času pa nosi seboj celo radio, da lahko sprejema in tudi oddaja svoje vesti o najdenih zakladih.

Svetovna sramota Madžarov, ki so ponarejali franke.

V dopolnilo k našemu poročilu, ki smo ga pri nesli v drugi številki našega lista, priobčujemo tu vrsto slik iz madžarskega ponarejevalskega škandala, ki sedaj razburja ves svet. Na čelu ponarejevalske bande, ki je v vojaškem kartografskem zavodu v Budimpešti na debelo tiskala krive francoske tisočake, so stali sami propadli plemiči in visoki dostojanstveniki. — Princ Ludovik Windischgrätz (prva slika) poglavar ponarejevalske bande. — Windischgrätzov grad v Sarospataku (druga slika), kjer so shranjevali ponarejeni denar. — Madžarski škof Zadravec (tretja slika), ki je bil v najožjih zvezah s ponarejevalci. — Emerik Nadossy (četrti slika), madžarski vrhovni policijski šef, ki je bil v zvezi s ponarejevalci.

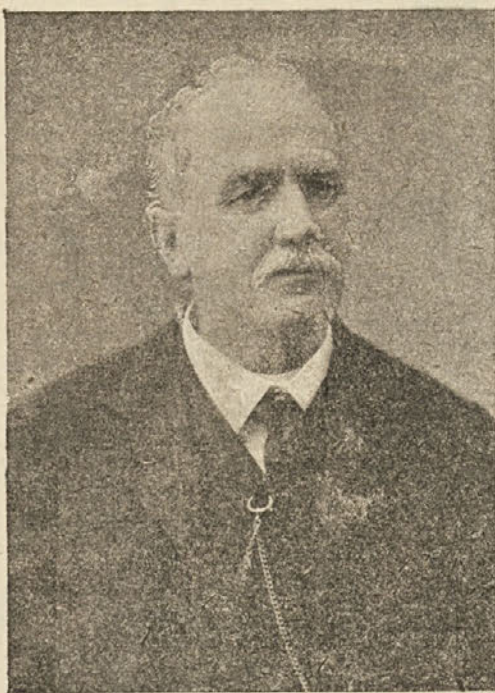

K petdesetletnici „Edinosti“

(Druge slike prinesemo prihodnjič)

PESNIK FRAN CEGNAR
prvi urednik „Edinosti“

ANTON TROBEC
tajnik osnovalnega odbora za Politično društvo
„Edinost“ in ustanovitelj lista „Edinost“

IVAN DOLINAR
tajnik Pol. društva „Edinost“ in prvi odgovorni
urednik lista „Edinost“.

Angleška pehota z novimi maskami proti strupenim plinom.

Ker so učenjaki iznašli strupene pline, katerih se ni bilo mogoče ubraniti z dosedanjimi maskami, so angleški znanstveniki takoj izumili maske, ki vojaka varujejo tudi pred najnevarnejšimi strupi. Naša slika kaže oddelek moderne infanterije v bojni opremljeni na maršu.

General Pangalos,

ki je 24. junija lani izvedel vojaški puč v Grčiji in se polastil vlade, češ, da je parlamentarizem le škodoval grškim interesom. Neprestano je zahteval, da je njegova vlada v soglasju z razpoloženjem naroda, toda baš na predvečer volitev v senat, ki bi se morale vršiti minulo nedeljo, je oficijelno proglasil svojo diktaturo, sistriral ustavo in ustanovil nekak režim po vzorcu španskega diktatorja generala Prima de Rivero. Istočasno je nastopil proti jugosl. državi, češ, da nima nobene pravice do železniške zveze s Solunom in še manj do jugoslovenske manjšine v Grčiji.

Z motorjem preko snega in ledu

Naša slika predločuje iznajdbo motornih sank. Iznajdljiva moža, dva inženirja, sta s tem motovilom prevozila v treh dneh 440 km na ledeni in gosto zasneženi poti, katero bi dobra dvovprežna kočija prevozila jedva v 12 dneh.

K odpovedi romunskega prestolonaslednika

Zgoraj prestolonaslednik Karel, ki se je odpovedal nasledstvu romunskega prestola; pod njim pa njegov štiriletni sinček Mihajl, sedanji prestolonaslednik. Ker je prestolonaslednik Mihajl star 4 leta, se je za slučaj smrti kralja Ferdinanda imenovalo regentstvo, v katero so izvoljeni princ Nikola, brat bivšega prestolonaslednika Karola, romunski patrijarh in general Bresan. Bivši prestolonaslednik je najstarejši sin kralja Ferdinanda. Rojen je 3. oktobra 1893 na gradu Peleš. (Gl. «Novice» št. 1).

SOLKAN.

Mladinski odsek Z. P. D. ponovi v nedeljo popoldne ob 3.30 prekrasno igro »Dekle z biseri«. S posebnim oziranjem na okoličane. Kdor ni imel prilike doslej da se udeleži, ima priliko v nedeljo. Okoličani, potrudite se!

FIVKA.

Jubilejna številka nas je zelo razveselila in kdor jo je začel čitati ni nehal do konca. V njej se v priprosti besedah zrcali ves težki boj, ki so ga bili primorski Slovani za narodni obstanek. Naše ljudstvo, ki je bilo vajeno na strankarske prepire v predvojni Kranjski, je takoj po vojni začutilo blagodejni vpliv »Edinosti« in jo vzljubilo. »Edinost« mu je postala voditeljica, učiteljica in braniteljica njegovih pravic. Zato se pridružuje sodeželanom in ji želi nadaljnjih obilnih uspehov.

KAL NAD KANALOM.

Veliki mrzli val, ki je prišel ob tem mlaju iz globoke notranje celine preko naših krajev, nas je občutno presenetil.

Dne 12. januarja — v sredo zjutraj — je kazal toplomer 16 C mraza. Ze priletni ljudje trdijo, da pomnijo komaj pred tridesetimi leti tako hud mraz.

V noči med 13. in 14. januarjem je premočna sapa — burja — poskušala strehe, nekatere hiše in hleve je vsaj deloma odkrila, tako naprimer hišo uboge vdove »Vanezove Žefe«, v Kalu in Piskovo hišo v Bregu. Vdova se je priokala zjutraj k Petrovim; njo in otroke je vzel zasilno pod streho bivši župan »Ščep«.

V tem času približno je mrzli val triumfalno preko naših hiš, hišic in koč...

OTLICA.

Z naše Angelske gore se malokdaj kaj čita, čeravno imamo marsikaj, kar bi lahko poročali. Ime naše gore bi zamoglo mnogokatero zapeljati in misliti bi si, da je tu vse angelsko. Angelska gora se imenuje po Angelu varhu, ki je na velikem oltarju v naši župni cerkvi na Otlici.

V zadnjih šestih, sedmih letih smo imeli na naši gori mnogo patrijotičnih slavnosti, katerih se je ljudstvo udeleževalo v velikem številu. »Kdor mi bo dal kruha, tega moram poslušati in častiti«, tako smo si šepetali in hrlili smo ko ovce za slavnim vite-zom Bandeljnom. Odšel je Bandelj in ž njim so zginile vse lepe obljube. — To je šola in čeravno kruta vendar ni brez uspeha; odprla nam je ušesa in oči.

Siromaštvo in beda vladata na naši krški gori. — Ko prideš po strmi stazi na vrh, bi mislil, da si dospel v nebesa. — No ni vse zlato, kar se svetli. Žilavega Gorjana si dobro oglej. Na obrazu mu boš čital, da bide hudi boj za življenski obstanek.

Otllica in Dol sta združena v občino Dol-Otllica. Tu so v večini kajzarji ali bajtarji. — Le par jih je, ki jih lahko imenuješ kmete. — Prav gotovo jih našteješ na prste ene roke. Misli nam roje po glavi in lasje se nam ježijo, ko pomislimo na bodočnost. Naša občina je majhna — pa vendar ima velike stroške, ki vsako leto naraščajo. — Razun brezštevilnih stroškov vzdržuje dve šoli, na katerih je 7 učiteljskih mest. Očetje bajtarskih družin so pridni in skrbni možje. Ti romajo spomladi s trebihom za kruhom v Francijo, Nemčijo in druge države. Med temi in našo občino velja ona stara: Uguali diritti, uguali doveri. Tega pravila se pa boje naši maloštevilni kmetiči-drvarji. Ker šteje naša občina še ne 2000 duš, dobimo pošeštata.

Na Otlici imamo hranilnico in posojilnico. Rabili bi samo drugo ime. Škoda pa je le, da ena in druga spen pravičnega. Izobraževalnega društva nimamo in za to smo le sami odgovorni. Pri nas je mnogo fantov, deklet in mladih mož, pa bi že zdavnej osonali kako izobraževalno društvo, če bi bilo samo malo dobre volje. Pri nas so zime hude in dolge. Ta zlati čas bi uporabili, da bi se izobraževali. S čitanjem dobrih knjig in s predavanji bi si lahko marsikaj pridobili, kar bi nam koristilo doma in v tujini. Pomisliti moramo, da nas čaka še velika in težka naloga. Naši otroci bodo ostali brez slovenske šole in brez slovenskih učiteljev. Ako jih ne bomo sami učili — bodo mnogo večji reveži kakor smo mi. — Gorjanci, na delo!

IZ ŠEMPOLAJA.

Pretečene nedelje se je vršil pri naš prvi redni občni zbor našega izobraževalnega in pevskega društva »Razvoj«. Predsednik je v kratkih a

jednatih besedah podal jasno sliko dosedanjega delovanja društva, ki obstoja šele 5 mesecev. Od začetka nismo imeli več kot dva meseca svoje društvene sobe. Naše delovanje sega pravzaprav v one dni, ko smo dobili svojo društveno sobo, torej še niti ne tri mesece. V tej kratki dobi smo zaznamovali precej lepe uspehe. Imamo lepo urejeno knjižnico, ki je odprta, vsako nedeljo in praznike. Iz knjižničarjevega poročila je bilo razvidno, da je knjižnica dobro poslovala, kajti izposojenih je bilo skoraj 200 knjig. Nadalje smo si ustanovili tudi čitalnico; ima skoro vse tukajšnje časopise in revije in celo par hrvatskih ter je odprta za članstvo vsaki dan po eno uro. Veliko zanimanje je posebno pri mlajših članih za tečaj glasbene teorije, ki ga dovolj pridno posečajo in v precejšnjem številu. Toda želeli bi bilo, da ta tečaj posečajo vsi oni, ki posečajo tudi pevske vaje, ki so se šele pred kratkim začele, ker nismo mogli dobiti zato pevovodje. Za one, ki obiskujejo pevske vaje, je neobhodno potrebno, da znajo tudi glasbeno teorijo, kajti le na ta način je možno gojiti petje res z uspehom, in da bo imelo vsaj nekaj umetnega na sebi. S tem bi prihranili dosti truda pevovodji, ki bi tem uspešnejše učil, čimbolj bi bili pevci podkovani v glasbeni teoriji. V najkrajšem času začnemo tudi z dramatikom. Predavanj smo imeli žalibože samo eno in sicer o občinskih užitkih. Želeli pa bi, da bi imeli v prihodnje čim več predavanj. Vse svoje nade stavimo v nov odbor. Dosedaj imamo že čez 80 članov. To nam jasno kaže, koliko umevanja ima naša mladina za društveno življenje in kako je bilo pri nas društvo krvavo potrebno. Sedaj, ko smo si ustvarili svoje društvo, oklenimo se ga, delajmo v njem vsak po svojih močeh, ogrejmó še one mlačneže, ki niso še pristopili v naš krog za društveno življenje, kajti edino v društvenem življenju je naš napredek in naš spas. Otresimo se onega predsodka, da v naši občini ni in ne bo dolgo uspevalo nobeno društvo. Ne, če so starejši polni takih predsodkov, mi pa, ki smo mladi, polni moči in življenja, nimamo teh predsodkov, ampak nasprotno, trdno upamo in smo prepričani, da bomo dosegli zaželjene uspehe; radi tega čitajmo pridno knjige, časopise in drugo čtivo, posečajmo čitalnico, zahajajmo pridno k pevskim vajam in k predavanjem, kadar se nam nudi in kmalu bomo spoznali, da brez tega ne bi mogli živeti.

IZ BORŠTA.

V nedeljo 24. januarja 1926 se bo vršil redni občni zbor »Vzajem. društva za zavar. gov. živine v Borštu«, v prostorih g. Iv. Žerjal s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Volitev cenilcev. 4. Volitev nadzorništv. 5. Razni predlogi in nasveti. Začetek ob 3. uri popoldne. Odbor poziva člane društva, da se občnega zbora gotovo, polnoštevilno udeležijo, vabi pa tudi nečlane in druge prijatelje društva k udeležbi.

V društvu ki ima sedež v Borštu, ima zavarovano svojo živino tudi večina posestnikov iz Boljunca in Ricmanj in marsikdo se ima zahvaliti ravno temu društvu, da ga je obvarovalo škode, nesreče in da mu je prišlo v pomoč. Zato je v interesu članov samih, da se še bolj oklenejo društva ter da redno vršijo svoje dolžnosti, saj bo to njim samim v korist in ponos!

PREGARJE.

Neka šleva se je oglasila v zadnji številki M. L., ki se nesramno spotika ob čitatelje Novic. Novičarji smo še vedno toliko narodno zavedni, da vemo koga nam je spoštovati in koga se moramo ogibati.

Sovražnike našega častitega in dragega gospoda kapelana — kakor one velec. gosp. učitelja poznamo domačini in vsi Brkini prav dobro. Sve-ti smo si, da med Novičarji jih ni — Sovražniki omenjenih gospodov so le čitatelji pok. Nove grdohe — Zdi se nam nepotrebno, da bi jih imenovali, ker javnost jih dobro pozna.

Dopisniku pa kličemo v obraz, da je lažnjivec in podlež. Pečal naj bi se raje s čim drugim kakor s takimi napadalnimi dopisi. Naj bi n. pr. poučil neke Malolistarje, da je vendar grdo, da hodijo v Podgrad prosjačit naj bi jih vzeli v fašjo. — Novičar.

OPČINE.

V nedeljo popoldne so na Opčinah pokopali telesne ostanke pokojne gospodične Lucije Furlanove.

Nepregledna množica našega ljudstva se je vdeležila pogreba te naše narodne delavke. Iz obrazov vseh si čital žalost. Težko je zapustiti svet v mladosti, ko je življenje še polno upov, nad. In pokojna Lucija je bila idealna omladinašica, ki je želela svojemu narodu koristiti. Odkar je stopila v življenje, po dokončani slovenski trgovski šoli, si jo videl povsod, kjer je bilo narodno delo. Vsaka dobrodelna akcija je imela v pokojnici prvo pomočnico. Ni bilo našega društva, ne prireditve, da bi jima ona ne posvetila vseh svojih mladih, vstrajnih moči, vseh svojih skrbi, vse svoje ljubezni. Zato je bilo umestno, da sta se ji zahvalila in se v ginljivih besedah od nje poslovila predsednika Zvona in Prosvete, za kateri društvi je posebno požrtvovalno delovala. Starišem in sorodnikom naj bo v tolažbo, ob tako bridki izgubi, dejstvo, da je njimi odkritosrčno sočustvoval vsakdo, kdor je poznal blago pokojnico.

Nevstrašeni in idealni naši Luciji pa kličemo v grob: Tvoje narodno čuvstvovanje, delovanje in snovanje bo nam omladinem uzor, po katerem hočemo delovati Tebi v spomin, svojemu zatiranemu narodu v korist Počivaj v miru v domači grudi vrla omladinka. — Prosvetaš.

Smrtna kosa.

Umrla je v Ljubljani dne 2. t. m. po kratki in mučni bolezni ga. Katarina vd. Kuret-Koren, učiteljica v pok. v starosti 60 let.

Pokojnica je žrtvovala vse svoje življenje v dobrobit našega istrskega ljudstva. Po dovršenih študijah vstopila je v službo kot učiteljica v Šmarjah pri Kopru. Nato je bila premeščena v Dekani, kjer je službovala celih 18 let. Bila je dobra vzgojiteljica, ohranila si je med dekanskim ljudstvom neizbrisni spomin. Udeleževala se je tudi dela na narodnem polju in toliko ona kot njen pok. soprolog Kuret sta morala preživeti marsikatero bridko od bivših šol. oblastnij.

Kljub velikim neprilikam in težki borbi za obstanek pokojnica ni nikdar omahovala, ter neomajno verovala v boljše bodočnost.

Svojo družino je vzgojila v strogo narodnem duhu.

Zapuška hčerko in 6 sinov od katerih dva še nepreskrbljena.

Pokojnici blag spomin, ostalim naše iskreno sožalje.

Gospodarske novice

Poziv

vsem čebelarjem Julijske Benečije.

V uradnem listu (Gazzetta Ufficiale) z dne 3. 12. 1925. št. 281 je bil objavljen odlok-zakon z dne 23. 10. 1925 št. 2079 o ukrepih za zaščito čebelarstva.

Vsebinska tega zakona se objavi v 1. in 2. št. »Gosp. vestnika«, a pričakuje se tudi objava uradnega pravilnika o tem zakonu.

Gledé ustanovitve v zakonu predvidnega »krajinskega konsorcija« je načelstvo »Slov. čebelarske zadruge« že v stikih z vodstvom »Furlanskega čebelarskega društva« (Società apisti-

ca Friulana in Udine) in v teh dneh se razpošlje uradna okrožnica na vsa županstva s pozivom in nalogom, da se prijavijo vsi čebelarji z navedbo števila panjev, bodisi s premakljivim bodisi z nepremakljivim satjem (umetni panji in kranjiči). Vsak čebelar naj navede le število plemenjakov oziroma število vzimljenih panjev.

Zakon vsebuje v členu 14. jako važno določilo, namreč da določi krajinski prefekt z dekretom razdaljo med čebelnjaki, ki imajo najmanj 50 panjev s premakljivim satjem. Take razdalje se lahko določijo za posamezne okoliše (cone) v deželi, a prefekt more ustanoviti gotove izjeme za gotove okoliše. Istotako se more določiti gotov krog ali obseg, v katerega ne sme, z ozirom na že obstoječe število panjev, čebelar, ki potuje s čebelami v pašo, prepeljati svojih panjev.

V tem pogledu je nujno potrebno, da se čimprej predočijo visoki vladi interesi in potrebe, ki jih imajo čebelarji v slovenskem delu dežele zlasti z ozirom na potovalno čebelarstvo.

Da se bo mogla sestaviti zadevna spomenica in da bode mogoče v tem oziru tudi osebno uspešno posredovati na pristojnem mestu, se obračamo na vse čebelarje za nujno prošnjo, da nam takoj in brez olašanja sporočijo svoje mnenje, kar se tiče razdalje med čebelnjaki pri stalnem čebelarstvu in pri potovalnem čebelarstvu, v slučaju glavnih (močnih) paš in v slučaju životarske (pičle) paše, za pašo v dolini in v hribovitih legah.

Važno je zlasti, da sporočijo »Slovenski čebelarski zadrugi« čebelarji, ki potujejo s čebelami v pašo, vso vrste neprilik in težkoč, ki so jih doživeli ter da staviijo tudi točne in jasne predloge za odpravo takih neprilik in težkoč. Istotako pa naj sporočijo svoje tozadevno mnenje tudi mali čebelarji, ki ne potujejo v pašo in ki mislijo, da trijo kako škodo vsled potovalnega čebelarstva; kajti le na ta način, da se zasliši obojestransko mnenje, bode mogoče najti pravo ureditev potovalnega čebelarstva.

Da se na zadovoljiv način uredi potovalno čebelarstvo, je potrebno, da se napravi »pašni kataster«. V tem pogledu je potrebno, da naznijo čebelarji »Slov. čebelarski zadrugi«, kakšne izdatne paše so v njih občinah in kako močne so t. j. za koliko močnih umetnih panjev bi bile v normalnih letinah dovoljne (zadostne).

Čebelarji, zavedajte se, da gre za ureditev Vaših koristi in da je sedaj prilika, da vsak čebelar pove prostodušno svoje mnenje, da ne bode potem izgovorov in mrmranja. — Za »Slovensko čebelarsko zadrugo« v Gorici, tajnik: dr. Leop. Bobič.

KONTROLNA blagajna, 999, skoro nova, se proda. Naslov pri upravnistvu »Novic«.

ORKESTRON, dva valjarja, 16 komadov, se proda. Naslov pri upravnistvu »Novic«.

Odgovorni urednik: JANKO RUNTIČ.

S tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš nad vse ljubljeni

Štefan Šiškovič

nadučitelj

v starosti 61. let, včeraj, po dolgi in mučni bolezni, mirno v Gospodu zaspal.

Zemski ostanke blagega pokojnika se bodo prepeljali v petek, 22. januarja ob 10. uri iz mrtvašnice mestne bolnice v Herpelje, kjer se bo vršil pogreb isti dan ob 3. uri pop. na domače pokopališče.

TRST-HERPELJE, dne 21. januarja 1926.

Marija, soproga.

Stana por. Benčič, Štefanija in Družja, hčere.

Anton Benčič, zet. Neva, vnukinja, nečaki, nečakinje.

Marija, svakinja in ostali sorodniki.

Velja kot direktno obvestilo

Odlikovano pogrebno podjetje Nuova Impresa, Corso V. E. III, 47.

Žepni koledar

VEDEŽ

za leto 1926

se dobiva po L 4.—
pri založništvu v Knji-
garni-papirnici Štoka
d. z. o.

Trst, Via Milano 37.

V Gorici in pri vseh
trgovcih na deželi.

Josip Klun

trgovina porcelanastih predmetov
TRST, ulica Mazzini štev. 40 (prej
ulica Nuova). Skladišča: Piazza Scor-
cola štev. 1 in v prosti luki skladišče
štev. 6, I. - Telefon 29-84. B.
Velika izbira porcelana, gline, stekla
emajliranih in aluminijastih kuhinjskih
posod in bogata izbira PREDMETOV
ZA POROČNA DARILA.Izključna prodaja cilindrov za luči štev. 3,
5, 8, 11. na debelo za Trst, Furlanijo, Istro in
Dalmacijo iz najčistejšega kristaliziranega
stekla. Cilindri oviti v kartonastih škatljah
mesto v slami. Cene brez konkurence.

FARMACIA CASTELLANOVICH

„Al' Alabarda“

TRIESTE, Via dei Giuliani 42

priporoča cenjenemu občinstvu
sledenče specialitete:**Elizir China.** Jako okusen. - Vzbuja
tečnost in je najbolj e zdravilo proti
želodčnim šibkostim in za rekonvale-
scenco. Steklenica L 6.—**Voda proti izpadanju lasi.** Ste-
klenica L 6.—**Sredstvo proti revmatizmu.** Za-
jamčen uspeh. Popolno zunanje in no-
tranje zdravljenje L 40. - Enomesečno
zdravljenje.**Živinozdravniška sredstva.**Lekarna je preskrbljena z vsemi sred-
stvi proti živalskim boleznim.Ant. Koren nasl.
Gorica

Gorica, ul. Carducci (pr. Gosp. ul.)

BOGATA ZALOGA

porcelana, stekla, šip in vseh ku-
hinjskih potrebščin.

Na debelo.

Na drobno.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

Specijalist za ustne
in zobne bolezni.

Ordinira

v GORICI na Travniku 5. II.

od 9. do 12. in od 3. do 5.

Zobozdravniški
ambulatorij
v Trstu

ulica Sette Fontane 6

posluje ob delavnikih od 9—12
in od 15—19 ure.

Ljudske cene.

ODLIKOVANA TVRDKA

IVAN TEMIL, GORICA

ul. Carducci 6. - Podružnica: Corso G. Verdi 40

V delavnici so nameščeni delavnici-specialisti za brusarska dela, kakor tudi za
popravljanje vseh operacijskih predmetov itd.

Prodaja tudi toaletne predmete

V zalogi najboljše, pristni garantirani kamni-osle bergamaske za brušenje
kos. - Delavnica na električno gonilno silo. - BOGATA IZBERA vsakovrstnih
nožev, škarij in sploh vseh rezil. - POSEBNOST: Žepne električne žarnice iz
najboljših tovarov. - Za izvršena dela jamči.

Čevljarnica Forcessin

Odlikovana na mednarodni razstavi v Genovi z „Diploma di gran premio“

TRST - Via Giuseppe Caprin štev. 5 pri Sv. Jakobu - TRST

Kdor išče obušalo
cenó a vendar lepo,
ta bo pomislil malo,
ne kupil kar na slepo!In šel bo k „FORCESSINU“,
ki v Trstu vsem od kraja
— ubožcu al' bogatini —
najboljše čevlje daja ...Čevlji za delo
L 48.—Čevlji za delo
L 48.—

„MUNDLOS“ šivalni stroji

„Göricke“

dvokolesa, motorini „FIAM“ in
belgijske puške se vdohe le pri

Josipu Kerševaniju

GORICA - Piazza Cavour 9 - GORICA

BUFET PRIMC

Trst, ulica XXX Ottobre 19, nasproti kavarne Commercio

Točim najboljše istrsko in vipavsko vino ter kraški teran. - Vedno sveže Dre-
herjevo pivo. Mrzla in gorka svinjina, sardine itd. - PGSTREŽBA TOČNA.
Za obilen obisk se priporoča

Lastnik IVAN PRIMC.

Novo pogrebno podjetje

(NUOVA IMPRESA) - Trst, Corso V. E. III. 47 (pri trgu Goldoni)

Prevoz mrličev v tu- in inozemstvo. Vrš vsakorazredne pogrebe.
Zaloga vseh mrtvaških predmetov (vsakovrstne krste, venci, sveče
itd.) Nočna inspekcija v lastnih prostorih. Zaloga ul. Tesa 31, Tel. 14-02

Ljubljanska kreditna banka

Telefona: 5-12; 22-98 Podružnica u Trstu: Via XXX Ottobre 11 Telefona: 5-18; 22-98

BRZOJAVNI NASLOV: BANCALUBIANA

Podružnice;

Gorica, Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Logatec,
Maribor, Metković, N. Sad, Ptuj, Sarajevo, Split

Centrala v Ljubljani

Delniška glavnica in rezervni zaklad:
60.000.000 dinara.Bavi se z vsemi bančnimi posli. - Sprejema vloge na vložne knjižice ter jih
obrestuje z 4%, a vloge na tekoče račune z 4 1/2% netto. - Za odkaz vezanih
viog plača odsloike po dogovoru. - Izvršuje borzne naloge in daja v najem
varnosine pušice (SAFES)

Blagajna je odprta od 9 1/2 do 12:50 in od 14 1/2 do 16 ure.

Prva odlikov. tovarna in zaloga pohištva

Trvdka ustanovljena l. 1898. na Goriškem Trvdka ustanovlj na l. 1898.

Gorica, ul. Carducci 14 (pr. Gosposka ulica)

50 spalnih in jedilnih sob na izbero od najnavadnejših do
najbolj luksurjoznih. - Cene zmerne. - Solidna izdelava.
Lastno izdelano pohištvo od najboljših profesionistov.

ANTON BREŠČAK

GORICA, Via Carducci 14 (prej Gosposka ul.)